

Saksdokument

Rammeplan for kulturskolen - *Kulturskole for alle* (2024)

- om høringsprosessen
- Et saksdokument for de politisk valgte organer som skal behandle rammeplanen, og en generell orientering om høringsprosessen for andre interesserte.

Ny rammeplan for kulturskolen – Kulturskole for alle (2024)

Informasjon om arbeidet med ny rammeplan for kulturskolen finnes her: <https://www.kulturskoleradet.no/nyheter/2024/februar/rammeplan-endres-hoeringstekst-publisert>

Den 23. februar 2024 la Norsk kulturskoleråd utkast til ny rammeplan for kulturskole ut til høring. Høringsutkastet er resultatet av rammeplangruppens arbeid.

Alle høringsinnspill er offentlig tilgjengelige, og finnes her:

<https://www.kulturskoleradet.no/vi-tilbyr/rammeplanhoering/hoering-svar>

Merk - fotnotene i dokumentet henviser til *eksempler* på høringsinstanser knyttet til spesifikke tema. Høringssvarene fins i lenken over, og navngiving av fotnoter viser kun til kommunenavn el navn på organisasjon.

Dette dokumentet oppsummerer de viktigste tendensene i høringsinnspillene. Dokumentet forklarer hvordan innspillene er behandlet, og hvordan de har innvirket på den endelige utformingen av ny rammeplan for kulturskolen.

Den nye rammeplanen «Kulturskole for alle», slik den legges fram for kulturskolerådets beslutningsorganer, ligger til slutt i dette dokumentet (*kommer*).

Innholdsfortegnelse

Saksdokument	1
Rammeplan for kulturskolen - Kulturskole for alle (2024)	1
- om høringsprosessen	1
Innledning	5
<i>Behandling av høringsinnspill</i>	6
<i>Rammeplan for kulturskolen - lovlighet og mandat.</i>	6
<i>Endringer fra forrige plan</i>	8
<i>Fagplaner</i>	9
<i>Støttmateriell som vil følge rammeplanen.....</i>	9
Høringsspørsmålene	11
<i>Første høringsspørsmål: Om struktur og språk.....</i>	11
Generelt om språk	11
Om språklig form (presensformen).....	12
Leserveiledning og annen metatekst om rammeplanen.....	12
Spesifikt om innledningen og kulturskolens egenart	12
<i>Andre høringsspørsmål: Om kulturskolens pilarer</i>	13
Generelt om pilarene	13
Innvendinger mot pilarene.....	13
Om bærekraft.....	14
<i>Tredje høringsspørsmål: Om kulturskolens praksis.....</i>	14
Generelt.....	14
Forståelsen av tredelt programstruktur i høringsutkastet.....	16
Endret programstruktur for organisering av kulturskolens praksis	16
<i>Fjerde høringsspørsmål: Om barn og unges medvirkning.....</i>	16
Generelt.....	16
Medvirkning i hele skolens praksis	17
Ressurser for barn og unges medvirkning	17
<i>Femte høringsspørsmål: Om kulturskolen som samarbeidende aktør</i>	17
Generelt.....	17
Balanse mellom samskaping og kjernevirksomhet.....	18
Samarbeid og helhetlig planlegging	18
Frivilligheten.....	19
Samarbeid med foreldre	20
<i>Sjette høringsspørsmål: Kulturskole for alle</i>	20
Generelt om kulturskole for alle.....	20
Funksjonsevne	21
Minoriteter og Mangfold	21
Urfolk og nasjonale minoriteter.....	22
<i>Syvende høringsspørsmål: Kulturskolen i kommunalt planverk</i>	22
Generelt om kulturskolen i kommunalt planverk.....	22
Ønske om mer utfyllende om kulturskolen og planstrategier i rammeplanen	23

Andre tema	24
Trygt og godt skolemiljø	24
Fokus på det digitale	25
Kunstens egenverdi.....	25
Heltidskultur	26
Musikkterapi/ Kunstterapi/Joiketerapi	26
RAMMEPLAN FOR KULTURSKOLEN – Kulturskole for alle (2024) (kommer).....	27

Innledning

I [Meld. St.18 \(2020-2021\) *Oppleve, skape, dele — Kunst og kultur for, med og av barn og unge \(kap. 8.3\)*](#) ble Norsk kulturskoleråd bedt om å vurdere endringer i rammeplan for kulturskolen. Administrasjonen i Norsk kulturskoleråd startet dette arbeidet noen tid etter, og en fremdriftsplan for dette ble presentert for kulturskolerådets [hovedstyremøte 08.02.2023 \(sak 2023/11, pkt. 2\)](#). Informasjonen om planlagt fremdrift for rammeplanarbeidet ble tatt til etterretning av hovedstyret.

Prosessen har i all hovedsak fulgt fremdriftsplanen som ble lagt frem for hovedstyret i februar 2023. Flere nyhetssaker og invitasjoner for involvering har siden vært publisert på kulturskolerådets nettsider.

Et utkast til endret rammeplan for kulturskolen ble lagt ut til høring på Kulturskolerådets hjemmeside den 23. februar 2024. Samtidig ble det sendt høringsbrev til alle medlemskommuner med kopi til kulturskolerektor, til fylkeskommuner, samarbeidsparter, høyere utdanning, organisasjoner innen fritidskulturliv og til aktuelle fagforeninger.

En rammeplan, enten den er pålagt gjennom forskrift eller ikke, er *ikke* resultat av et felles minste multiplum av innspill fra interesserte aktører. Det er heller ikke flertallsbeslutninger i et direkte demokrati som skal avgjøre hva som skal stå i minste detalj - den ferdige rammeplanteksten skal gi tydelige føringer og inspirasjon for hva kulturskolen bør og kan være. Samtidig skal høringsinnspill ivaretas på en god måte. Innspill gir konstruktive korrektiver til høringsutkastet, og speiler strømninger i samfunnet. Det er naturlig at høringsinnspill også står i motsetningsforhold til hverandre og uttrykker motstridende interesser.

Sekretariatet som har behandlet høringsinnspillene til ny *Rammeplan for kulturskolen – Kulturskole for alle (2024)* har forsøkt å ivareta høringsinnspillene i størst mulig grad, og samtidig forsøkt å være tro mot rammeplangruppens intensjoner.

Behandling av høringsinnspill

I løpet av høringsperioden kom det i alt 76 høringsinnspill fra kommuner, kulturskoler, foreninger og fagmiljø, og offentlige etater og virksomheter. Etter høringsperiodens slutt 15. mai ble de 76 innspillene analysert og behandlet av et sekretariat. Sekretariatet har bestått av de fire fra Norsk kulturskoleråd som var sekretariat for rammeplangruppen og som kjenner både høringsutkastet og rammeplangruppens intensjoner godt, supplert med en av kulturskolerådets fylkesrådgivere.

Det har vært arbeidet på følgende måte:

- Først har alle hørings svar blitt lest av alle fem i sekretariatet, slik at alle har fått en viss oversikt og blitt kjent med de mest fremtredende tendensene.
- Der nest har det vært arbeidet systematisk med at svarene på de enkelte syv hørings spørsmål er gjennomgått og oppsummert av grupper på to og to. Dette ble sammenfattet og skrevet ut i egne dokumenter som argumenter for og imot endringer. Innspill som omhandlet andre temaer enn det som er etterspurt i spørsmålene (som enten ble gitt som utvidede kommentarer i spørsmålene eller under kategorien «annet») ble også samlet og kodet under foreløpige temaoverskrifter. En person i sekretariatet fokuserte i denne perioden på de mest omfangsrike høringsinnspillene, og forsøkte å ivareta innspillene derfra helhetlig.
- Så ble sammenfatningene ytterligere forkortet, og innholdet kodet i tre kategorier:
 1. *Innspill som ikke skal føre til endringer i rammeplanen, men som skal refereres og belyses og forklares.* Dette er for eksempel innspill som kun har støtte i noen få høringsinstanser, eller beror på mistolkninger av rammeplanutkastet. Dette adresseres, og «kvitteres ut» ved dette dokumentet.
 2. *Innspill som berører temaer som skal tas med videre, men som ikke nødvendigvis skal føre til endringer i selve rammeplanteksten.* Dette gjelder særlig for den videre utarbeidelse av ressursmateriale knyttet til tematikker i rammeplanen. Høringsprosessen er slik svært verdifull for å planlegge hvordan administrasjonen i Norsk kulturskoleråd skal arbeide dette, til beste for medlemmene. En tentativ liste over planlagte ressurser tilhørende rammeplanen er omtalt senere i dokumentet.
 3. *Innspill som fører til endringer i rammeplanteksten.* Disse er arbeidet inn i den ferdige rammeplanen.

Rammeplan for kulturskolen - lovlig og mandat.

I motsetning til rammeplaner for grunnopplæringa, barnehage og for SFO, er rammeplan for kulturskolen ikke lovforankret gjennom en forskrift. Det fins ingen «juridiske løyper» for kulturskole, bortsett fra *Opplæringsloven §26-1 og §26-2*, og *Plan- og bygningsloven*. Det innebærer at rammeplan for kulturskolen er en veiledende plan for hvordan kulturskolen kan se ut i den enkelte kommune, med utgangspunkt i nasjonale forventinger til kommuneutvikling generelt og til kulturskoleutvikling spesielt. Norsk kulturskoleråd, som «eier» denne rammeplanen, har ingen formell myndighet overfor

kommunene som skal bruke den. Rammeplan for kulturskolen trer i kraft for hver kommune når kommunen selv har vedtatt å følge den.

Formålet med rammeplan for kulturskolen er *ikke* å skape et minstemål for lovlig kulturskolevirksomhet, men snarere å sette retning og ambisjoner for hva kulturskolen kan være i framtidens kommuner, og påpeke det mulighetsrommet som finns for å utvikle kulturskolen. Derfor er selve formen og sjangeren denne planen er skrevet i, litt annen enn for de rammeplanene som har forskriftstatus.

I høringsinnspillene kommer det tydelig frem at det er ulike virkelighetsforståelser knyttet til nasjonale forventninger og rammeplanens status. I noen av innspillene uttrykkes det ønske om at det må være tydeligere føringer i rammeplanen for hva kulturskolen «må» og «skal», og mange av innspillene gir også uttrykk for ønske om at planen må gi tydelige økonomiske føringer for kommunene med tanke på kulturskoledrift.

Noen aktører har understreket at rammeplanen for kulturskolen kun er en anbefaling, “og ikke forskriftsfestede eller nasjonale krav”, og dermed at det burde være enda tydeligere formidlet innledningsvis at “kommunene har stor frihet til å organisere og innrette kulturskoletilbudet i tråd med lokale prioriteringer og behov”¹. Noen av innspillene mener også at rammeplanens form, og sjangeren som er valgt med aktive verb, kan føre til at en vedtatt rammeplan i denne beskrivende formen vil være lite forpliktende både juridisk og psykologisk.

Disse innvendingene er viktige, men har ikke blitt inkludert eksplisitt i ferdig rammeplan. Det må imidlertid formidles tydelig der rammeplanen skal formidles; at kommunene i arbeidet med forankring av planen forholder seg til denne som en plan som ikke er pålagt ved forskrift, men likevel en plan som klart viser ambisjoner og muligheter for kulturskolen i alle landets kommuner.

Flere aktører² påpeker at det bør være større likhet og sammenheng mellom rammeplan for kulturskolen og skoleverkets øvrige planer, og at dette kan legge til rette for en tettere forbindelse mellom de ulike skoleslagene. Andre aktører fremhever at det bør være en “vesensforskjell” mellom planene, nettopp fordi planene har ulik juridisk status³. I henhold til Opplæringsloven §26-1 er det klart at kulturskolen skal ha nær tilknytning til skolen. Det er i den ferdige planen derfor lagt vekt på en noe tydeligere sammenheng mellom kulturskolen rammeplan og rammeplanene i skoleverket ellers, enn det som fremkom i høringsutkastet.

Noen innspillsgivere ønsker reguleringer av kulturskolens økonomi og rammevilkår i planen. Fordi, som en innspillsgiver bemerker, «økonomiske rammer og ressurser er en viktig faktor for at kulturskolens målsettinger og mange roller skal oppfylles i tråd med rammeplanen»⁴. Idet rammeplan for kulturskolen ikke er forskriftsfestet, og det

¹ Eks. KS

² Eks. Oslo kommune

³ Eks. KS

⁴ Creo

økonomiske ansvaret for kulturskolen i sin helhet er plassert på kommunene, er det imidlertid kommunene selv som må gjøre de økonomiske disposisjonene for å nå de ambisjonene de har for kulturskolen. Rammeplanen kan definere kvalitet, samt synliggjøre muligheter og ambisjoner for hva kulturskolen kan være. Implikasjonene dette har for kulturskolens økonomi, må kommunene selv ta beslutninger om.

I forbindelse med høringsutkastets formuleringer om kompetansekrav minner en innspillsgiver⁵ om at kommunene har «en grunnlovsfestet selvråderett», og et «overordnet ansvar for å sikre at ansatte i kommunale virksomheter har nødvendig kompetanse». Det uttrykkes videre at ønsket kompetanse ikke bør omtales i rammeplanen i det hele tatt, for å ikke gi inntrykk av at «rammeplanen er mer normerende enn det er grunnlag for». Det påpekes at det finnes en rekke forskjellige krav til utdanning i forskjellige deler av opplæringen.

Poenget i høringsutkastets formuleringer om kompetansekrav er at kommunen som skoleeier, gjennom å sikre at kulturskoleansatte også har tilstrekkelig pedagogisk kompetanse for å arbeide i andre deler av skolesektoren, i større grad kan se ansettelser i kommunen i sammenheng - i tråd med opplæringslovens § 26-1 og andre nasjonale forventninger⁶. En annen høringsinstans⁷ bemerker at det som i høringsutkastet beskrives under kap. 4.1.2: «tilsetting i undervisningsstilling tilstrebes pedagogisk kompetanse tilsvarende i skoleverket ellers» går ut over det som finnes i Hovedtariffavtalen i KS-sektoren, der det ikke finnes et slikt krav for å bli innplassert i de forskjellige stillingskodene for kulturskolelærer. Høringsinstansen er derfor redd for at et slikt krav (eller riktigere en slik *anbefaling*) «bryter med partssamarbeidet».

I lys av at rammeplanen for kulturskolen ikke er forskriftsfestet, men at planen skal forstås som et forsøk på å sette felles ambisjoner for kulturskolen, er anbefalingen (som modereres av begrepet «tilstrebes») om at kulturskolelærere bør ha de samme krav til pedagogisk kompetanse som i skoleverket ellers fornuftig, og legger ikke begrensninger på den enkelte kommunes selvbestemmelse i denne saken. Avsnittet handler kun om ønsket *kompetanse* og ikke om plassering i stillingskoder.

Endringer fra forrige plan

Flere av høringsinstansene spilte inn at de ville ønsket en oversikt over endringene fra *Rammeplan for kulturskolen - Mangfold og fordypning* og høringsutkastet til ny rammeplan.

I praksis er dette en ny rammeplan med nye formuleringer, og det var dermed vanskelig å gi en fullstendig oversikt over alt som er nytt. Men, rammeplanutkastet skulle gi en justering av retning for kulturskolen, i tråd med forventningene til kulturskolen slik det kom frem i Meld. St. 18 (2020-2021) og for å ta opp i seg endringer i samfunnet ellers. De

⁵ KS

⁶ Jf. [Skaperglede, engasjement og utforskertrang](#) (2019)

⁷ Creo

viktigste forventningene i Meld. St. 18 ble eksplisitt etterspurt i høringssspørsmålene. På denne måten ble oppmerksomheten styrt inn mot hovedtematikker gjennom høringssspørsmålene, men uten at det dermed forelå noen liste over endringene.

Når rammeplanen skal innarbeides i kommunene vil Norsk kulturskoleråd bistå, gjennom veiledning og andre ressurser, med å omsette planen i gode lokale praksiser.

Fagplaner

Flere høringsinnspill påpeker at premissene som legges i høringsutkastet mange steder bryter med kulturskolenes nåværende praksis, som er basert på fagplaner tilhørende gjeldende *Rammeplan for kulturskolen – Mangfold og fordypning* (kapittel 3).

Dette er man oppmerksom på. For å sikre god sammenheng mellom ny overordnet del og fagressurser må de nåværende fagplanene og andre pedagogiske ressurser kanskje revideres, og noen nye må kanskje skapes og legges til.

En ny rammeplan legger uansett føringer for videre arbeid og utvikling, både av praksis og av utfyllende ressurser. Høringsinnspillet fra Kulturetaten i Oslo kommune formulerer dette godt:

«Kulturetaten i Oslo kommune mener at rammeplanen bør legge føringer for hva en fagplan skal inneholde, men uten at den trenger å inneholde disse. Kommunene vil også i fortsettelsen ha beslutningsmyndighet for hvilke fag som skal tilbys. Store og mellomstore kommuner har mulighet til selv å utvikle fagplaner innenfor de føringer rammeplanen foreslår. Kulturskolerådet, Utdanningsdirektoratet eller andre kan publisere eksempler på fagplaner for de vanligste kulturskolefagene for bruk eller inspirasjon i kommuner der kulturskolen ikke har tilstrekkelig faglige planleggingsressurser til å lage egne planer fra bunnen av.»

Støttmateriell som vil følge rammeplanen

Det vil bli utarbeidet ulike typer støttmateriell og temaressurser for kommunenes arbeid med operasjonalisering av rammeplanen, slik det er gjort for rammeplaner for SFO og barnehage, og for *Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen*.

Hensikten med støttmaterialet vil være å bistå kommunene i det lokale rammeplanarbeidet, både med tanke på utviklingsarbeid for kulturskolens eget personale og for utvikling av kulturskolens samarbeid med andre.

I tillegg til støttmateriell tenkes støtte til lokalt rammeplanarbeid gjennom kulturskolerådets veiledningsordning og gjennom deltakelse i programmet *Kulturskolen i fremtidens kommune*.

Eksempler på støttemateriale kan være:

Tema	Eksempler på mulig støttemateriell, temaressurser
Medvirkning	Barn og unges medvirkning Foreldresamarbeid
Kulturskolen som samarbeidende aktør	Samarbeid med det frivillige kulturliv Samarbeid med grunnskole Samarbeid kulturskole og helse Samarbeid om fordypningsprogram
Kulturskole for alle	Hvordan kan kulturskolen være for alle Kulturskolen som inkluderende arena Samiske kulturfag Kulturskolen og språklige minoriteter
Kulturskolen i kommunalt planverk	Kulturskolen og planverk i kommunen Politisk behandling av rammeplanen Statistikk
Annet	Kulturskolen og det digitale PLF – profesjonelle læringsfellesskap «Et trygt og godt skolemiljø» i kulturskolen Organisering av kulturskolens praksis, programstruktur

Høringsspørsmålene

Et av rammeplangruppens hovedoppdrag innebar å identifisere hvilke endringer som må til for at ny rammeplan for kulturskolen skal være i tråd med endringene som er skissert i Meld. St. 18 (2020-2021), andre nasjonale føringer og samfunnsmessige endringer.

Følgende fire tema ble vurdert av rammeplangruppen å tillegges spesiell vekt i ny plan:

1. Barn og unges medvirkning
2. Kulturskolen som samarbeidende aktør
3. Kulturskole for alle
4. Kulturskolen i kommunalt planverk

I tillegg til disse fire temaene ble det i høringen spurt om innspill på planens struktur, om innføring av begrepet og konseptet kulturskolens *pilarer* og om organiseringen av kulturskolens praksis.

Første høringsspørsmål: Om struktur og språk

«Er strukturen i høringsutkastet til ny overordnet del av Rammeplan for kulturskolen forståelig og hensiktsmessig?»

På spørsmålet om strukturen i høringsutkastet er forståelig og hensiktsmessig svarer et klart flertall av høringsinstansene bekreftende. Mange (enten de har krysset av for «ja» eller «nei») svarer også mer utfyllende, og de aller fleste mener at strukturen er klart forbedret, at den tar inn over seg endringene i samfunnet, og generelt er rimelig forståelig og hensiktsmessig. Der er en tydelig tendens fra høringsinstansene om at “kapittelstrukturen pakker opp mulighetsbildet logisk og hensiktsmessig fra beskrivelse av samfunnsoppdraget, via forståelse av oppdraget og praksis, til kvalitet og hvilken kompetanse som skal til for å løse oppdraget”⁸.

Mange innspill har imidlertid også større eller mindre forslag om ytterligere forbedringer i struktur og språk. Disse er hensyntatt i det videre arbeidet i forskjellig grad, og de viktigste kommenteres nedenfor:

Generelt om språk

Mange av høringsinstansene har bemerket at de ønsker at språket i planen gjennomgås grundig og forenkles, at formuleringene må være lesbare og presise, og at gjentakelser må fjernes. Planens språklige profil må være enda mer presis, og omstendelig språk bør unngås. Dette er hensyntatt i den nye rammeplanen gjennom en mer presis språkbruk. En endelig språkvask av rammeplanen gjennomføres av tekstbyrået Totaltekst, som er anbefalt av Språkrådet og som benyttes av bl.a. Utdanningsdirektoratet.

⁸ Molde

Om språklig form (presensformen)

Høringsutkastet er skrevet i en aktiv, språklig presensform. Dette er et bevisst valg, ikke fordi planen beskriver konkrete (minste)mål for hva kulturskolen leverer pr. i dag, men for å uttrykke kulturskolens muligheter og ambisjoner ut fra forventinger i Meld. St 18 (2020-2021).

Meningene om bruk av presensformen er delte, dog er de fleste av høringsinnspillene som kommenterer på dette positive. Mens mange mener det gir et «friskt og bydende uttrykk»⁹, er noen andre høringsinstanser mer skeptiske til om denne formen kan oppfattes som urealistiske mål, eller at det etableres forestillinger omkring kulturskolen som kanskje ikke stemmer¹⁰. Den aktive verb-formen er beholdt i revidert plan, fordi presensformen er valgt bevisst for å vise *hvilke muligheter* kulturskolen har, og målbærer *ambisjoner* om å ta disse i bruk.

Leserveiledning og annen metatekst om rammeplanen

Flere har i innspillene pekt på behov for en beskrivelse av planens innhold og disposisjon under innledningen. Herunder finner vi også at noen savner en redegjørelse for rammeplanen som verktøy. Noen mener rammeplanens innledning bør forklare hva rammeplan for kulturskolen er, hva den skal bidra til, og hvorfor, eller at det med fordel kunne vært et forord der det tydeliggjøres hva planen er, hvilken forankring den har og hva den bygger på.

Én høringsinstans¹¹ mener at pilarene bør presenteres allerede i innledningen, andre at viktige rammebetingelser og styringsdokumenter, Opplæringsloven og Meld. St.18 (2020-2021) bør introduseres allerede i innledningen. Noen etterspør også, som tidligere nevnt, en beskrivelse av endringene i høringsutkastet i forhold til den gjeldende rammeplanen¹².

Disse innspillene er hensyntatt gjennom at det vil legges opp til veiledningsressurser for bruk av planen, og gjennom at mer utfyllende forklarende tekster vil følge med rammeplanen som tilleggsstoff når den er ferdigstilt.

Spesifikt om innledningen og kulturskolens egenart

Det er flere høringsinstanser som ønsker en kortere og mer presis innledning, men også en innledning som er tydeligere i formuleringene om kulturskolens egenart og «kjerne kvaliteten i kunstfagene»¹³. I det hele tatt ønsker flere instanser at kunstfagenes egenart og «kreative kraft» skal synliggjøres tydeligere.¹⁴ Dette er nå innarbeidet i den endelige planen, og særlig adressert i innledningen.

⁹ Eks. Oslo

¹⁰ Eks. Porsgrunn

¹¹ Stord

¹² Eks. Oslo, Bærum, Sunnfjord

¹³ Eks. Ålesund

¹⁴ Eks. Skolelederforbundet

Andre hørings spørsmål: Om kulturskolens pilarer

«Er fremstillingen og forklaringen av kulturskolens tre pilarer (kapittel 2.2) klar og hensiktsmessig?»

Generelt om pilarene

Hensikten med innføring av pilarene var å synliggjøre at kulturskolens formål, slik det er beskrevet i opplæringsloven §26-2 og i Meld. St. 18, skal gjennomsyre alt av kulturskolens virksomhet. Hensikten var også å vektlegge kulturskolens profesjonalitet som opplæringsinstitusjon i kunst og kultur, men samtidig holde fast i dannelsespotensialet i kunst og kultur-opplæring og /-aktivitet, og betone hvordan dette også skaper sosial bærekraft. Ønsket med pilarene var å omfavne det som i Berge et. al (2019)¹⁵ er beskrevet som et felt i spagat: «skal kulturskolene være en institusjon som både tilbyr utdanningsløp for fremtidige kunstnere og et sted der barn og unge mer uforpliktende – og ikke nødvendigvis prestasjonsorientert – kan få mulighet til å utfolde seg kunstnerisk» (s. 11).

Innvendinger mot pilarene

Flere høringsinstanser er positive til pilarene slik de fremsto i høringsutkastet, men det er også svært mange innvendinger.

De største innvendingene lar seg oppsummere som følger:

- Det stilles spørsmål ved *begrepet* pilarer. Det etterlyses en forklaring og begrunnelse av dette. Det foreslås begreper som «perspektiv» i stedet.
- Innholdet i pilarene ønskes lagt nærmere opplæringslovens §26-2, med kjernebegrepene *lære, oppleve, skape og formidle*.
- Det savnes en større vekt på kunstens egenverdi, og det kommenteres at sosial bærekraft og instrumentelle perspektiver har fått for mye vekt. Noen mener det er en ubalanse mellom de to ordene «læring» og «utfoldelse», som er nært knyttet til lærerens arbeidshverdag, og «bærekraft» som er mer overordnet og planmessig. Denne ubalansen gjenspeiles også i at «læring» og «utfoldelse» har sitt opphav i opplæringslovens §26-2, mens bærekraft ikke har det.
- Det er en viss skepsis til begrepet utfoldelse, men mange er også positive til dette begrepet.
- Det savnes en tydeligere videreføring av pilarene i resten av planen.

På bakgrunn av høringsinnspillene er pilarene tatt ut av rammeplanen. Intensjonen med pilarene er nå ivarettatt i rammeplanen gjennom en sterkere tilknytning til Opplæringslovens § 26-2 sine kjernebegreper *lære, oppleve, skape og formidle* under kap. 1.2 *Kulturskolens formål*. Det er i tillegg lagt sterkere vekt på kunstens egenverdi i rammeplanens innledning.

¹⁵ [Kultur+Skole=Sant \(2019\)](#)

Om bærekraft

Selv om noen høringsinstanser er skeptiske til at vektleggingen av (sosial) bærekraft ble for stor gjennom en egen pilar, uttrykker mange at de er særlig fornøyde med at temaet bærekraft har fått stor plass i rammeplanutkastet¹⁶. Flere av innspillene poengterer behov for en tydeligere henvisning til FNs bærekraftsmål¹⁷.

Sosial bærekraft bygger bro mellom kulturskolens kjernevirksomhet inn i kommunens egne planer og i det helhetlige oppveksttilbudet. Forståelsen av bærekraft i høringsutkastet har en hovedvekt mot sosial bærekraft, men inneholder også perspektiver av respekt for natur og livskvalitet. For å belyse dette brukes i høringsutkastet det samiske begrepet *birgejummi*.

Det er overveiende positive tilbakemeldinger og gjennomgående stor tilfredshet hos høringsinstansene over bruken av begrepet *birgejummi* som forklaring av hvordan man kan forstå bærekraft i en kulturskolekontekst.

På bakgrunn av høringsinnspillene er bærekraftsperspektivet lagt som en gjennomgående tanke bak hele kulturskolens virksomhet, gjennom forankring av kulturskolen i FNs bærekraftsmål i kapittel 1.1.4. *Birgejummi* er flyttet over til kapittel 3.1.1 om Bærekraft. Her er det også lagt vekt på demokrati og lokal kulturarv.

Tredje høringsspørsmål: Om kulturskolens praksis

«Er beskrivelsen av kulturskolens praksis, inndelt i tre områder, klar og hensiktsmessig?»

Generelt

Kulturskolen i samarbeid med andre er viktig for å nærme seg visjonen *kulturskole for alle*, gjennom å nå ut i samfunnet, til alle aldersgrupper i ulike livsfaser. Tett samarbeid med andre, både med kommunale- og frivillige aktører, er en klar politisk forventning til kulturskolen¹⁸.

Begrunnelsen for å justere på kulturskolens programområder i høringsutkastet er at en økende del av kulturskolenes virksomhet foregår i samarbeid med andre aktører i kommunen, i tråd med de nasjonale politiske forventninger til kulturskolen. Over tid har imidlertid dreiningen mot økt samarbeid med andre aktører ført til at kulturskolens breddeprogram, slik det er beskrevet i *Rammeplan for kulturskolen «Mangfold og fordypning» (2014)*, har favnet både kortere kurs som «all-musikk», «karuseller» med mer i kulturskolens egen regi, i tillegg til utadrettet virksomhet basert på samarbeid som favner bredt.

¹⁶ Eks. Halden, Nordre Follo, Bærum

¹⁷ Eks. Orkland

¹⁸ Meld. St.18 (2020-2021) kap. 8.5.3, s. 81: «At kulturskolen har ulike former for breiddetilbud der dei samarbeider med barnehagar, skolar og SFO, gjer at kulturskolen kan treffe alle barn, slik det er meint i visjonen for kulturskolen».

At breddeprogrammet inneholder både lavterskel undervisning av kulturskolens egne elever, og undervisning og aktiviteter som er rettet mot brukergrupper utenfor kulturskolen, har gitt økende utfordringer i hvordan kulturskolens aktivitet rapporteres. For mange av aktivitetene i breddeprogrammet i kulturskolens regi registreres det pr. i dag ikke data på elevnivå, og dette fanges dermed ikke opp i for eksempel GSI-rapportering. Det betyr at når det rapporteres på antall elevtimer så fanges deler av kulturskolens brede og inkluderende virksomhet rett og slett ikke opp, og gir i mange tilfeller misvisende bilde av kulturskolens faktiske nedslagsfelt.

Intensjonen i høringsutkastet bak justering av programområder er å synliggjøre mangfoldet i kulturskolens egne tilbud bedre, gjennom at *all* virksomhet hvor elevene er registrert som elever i kulturskolen legges inn under kjerneprogrammet. Dette er, og forblir, kulturskolens kjerneaktivitet: kunst- og kulturfaglig undervisning av høy kvalitet på alle nivå for barn og unge.

Ved å skille mellom kulturskolens tilbud med egne elever (*som altså uansett ambisjonsnivå eller faglig fordypning skrives inn i kjerneprogrammet*), og kulturskolens tilbud «uten egne elever» (*som da blir en vifte av breddetilbud*) vil også mangfoldet i kulturskolens virksomhet bli tydeligere.

Å tydeliggjøre breddetilbud som kulturskolens utadrettede virksomhet i samarbeid med andre, vil kunne bidra til styrket argumentasjon og dialog med beslutningstakere for kulturskolen som samarbeidspart.

Et stort flertall av høringsinstansene mener den nye inndelingen er hensiktsmessig. Flere mener denne delen er enklere å forstå enn i gjeldende Rammeplan for kulturskolen og mener hele kapittel 3.1 kan beholdes «tilnærmet ordrett»¹⁹. At kulturskolens breddetilbud fremhever og forsterker samarbeids- og samhandlingsaspektet tydeligere enn tidligere, oppleves av mange som positivt.

Men mange har innsigelser på dette punktet. Det kan virke som om innsigelsene knytter seg til at strukturen med opplæringsprogram som ble etablert i rammeplanen «Mangfold og fordypning» er veletablert i mange kommuner. Disse argumentene er svært forståelige, men Norsk kulturskoleråds erfaring er at det også i dag eksisterer forskjellige forståelser og operasjonaliseringer av denne programstrukturen. I endelig versjon av rammeplanen beskrives derfor kulturskolens breddetilbud som kulturskolens utadrettede virksomhet, som foregår i samarbeid med barnehager, grunnskoler og SFO, eller teaterforeninger, ungdomsklubber, demenskor eller andre samarbeid med det frivillige kulturlivet, og hvor deltakerne *ikke* er registrert som kulturskolens egne elever.

Den delen av kulturskolens virksomhet hvor deltakerne er registrert som kulturskolens elever, organiseres i fremtiden under kulturskolens kjerneprogram, *uavhengig av organisering eller varighet på tilbudet*.

¹⁹ Eks. Åfjord

Det presiseres i rammeplanen at kravene til planlegging, pedagogisk kvalitet og klare mål for virksomheten gjelder like fullt i breddetilbudene som i kjerne- og fordypningsprogrammene.

Forståelsen av tredelt programstruktur i høringsutkastet

Noen høringsinstanser mener at endringen fra breddeprogram til breddetilbud, og hva som hører inn under dette, vil gi kulturskolen en dårligere mulighet for å sikre god oppfølging av hver individuell elev. Forslaget til justering i organisering av kulturskolens praksis innebærer imidlertid bare å *flytte en del av opplæringen i nåværende breddeprogram inn som en del av kjerneprogrammet*. Breddetilbud blir da den delen av kulturskolens virksomhet som innbefatter samarbeid og kulturskolens tilbud rettet mot andre enn kulturskolens «egne» elever. Slik vil det som i ny opplæringslov er beskrevet som «aktiviteter» kunne registreres og utvikles på en hensiktsmessig måte.

Det vil uansett være behov for å utvikle hvordan kulturskolens aktiviteter rapporteres, og dette jobbes kontinuerlig med av Kulturskolerådet. Det vil utarbeides ressurser basert på ny programstruktur, som vil gjøre tilpasningen fra den enkeltes kulturskoles praksis enklere, og ikke minst gjøre det enklere å hente inn statistikk om kulturskolens aktivitet.

Endret programstruktur for organisering av kulturskolens praksis

På bakgrunn av en samlet vurdering av alle høringsinnspillene på dette punktet, kulturskolerådets erfaringer og behovet for mer presise løsninger for registrering av kulturskolens praksis, beholdes den endrede programstrukturen fra høringsutkastet. Kjerneprogrammet er basis for alle *kulturskolens* elever, og tar med det opp i seg deler av tilbudene som i dag hos noen kulturskoler tilhører breddeprogrammet. Ordet breddetilbud er beholdt, men beskrivelsene av aktivitetene i breddetilbudet er noe mer spesifisert i den endelige planen enn i høringsutkastet.

Det presiseres i planen at kravene til planlegging, pedagogisk kvalitet og klare mål for virksomheten gjelder like fullt i breddetilbudene som i kjerne- og fordypningsprogrammet.

Fjerde høringssspørsmål: Om barn og unges medvirkning

«Ivaretar teksten ønsket om vektlegging av barn og unges medvirkning og er dette behandlet hensiktsmessig?»

Generelt

Om lag halvparten av høringsinnspillene er grunnleggende positive til hvordan planutkastet ivaretar vektlegging av barn og unges medvirkning, eller de velger å ikke kommentere dette spesielt. Det er samtidig mange høringsinstanser som mener høringsutkastet fortsatt må styrkes på dette punktet²⁰. Dette er i redigeringen tatt til etterretning og skrevet mer inngående om flere steder. Noen høringsinstanser foreslår at medvirkning bør ha et eget kapittel, eller i alle fall at det må ha noen samlede

²⁰ Eks. Oslo, Trondheim, Bærum, Halden

formuleringer. Dette er foreslått inn under kapittel 3 eller under kvalitet eller utviklingsarbeid i kapittel 4. Det er også ønske at medvirkning som et premiss for bærekraft også bør være tydeligere. Det er bemerket at det i høringsutkastet ikke er tydelig hva som ligger i «medvirkning», og det er foreslått å se til opplæringsloven eller LK20²¹ for å finne begreper og formuleringer knyttet til medvirkning²².

Medvirkning i hele skolens praksis

Det er flere innvendinger i høringsinnspillene mot at medvirkning fra barn og unge ser ut til å være begrenset til medvirkning om egen læring²³. Det vises til formulering fra LK20 om at «Elevmedvirkning må prege skolens praksis»²⁴.

Medvirkning forankres i ny rammeplan under kapittelet om kulturskole for alle, og under kapittel 4.1, *Kvalitet i kulturskolen* der det nå heter at eleven «medvirker i egen læring og hele kulturskolens praksis».

Ressurser for barn og unges medvirkning

Flere høringsinstanser etterspør mer utførlige beskrivelser av former og metoder for medvirkning²⁵, eller en nærmere konkretisering av hva det betyr for elever/lærere i kulturskolen. Mer inngående beskrivelser av former og metoder vil komme som støtterressurser til rammeplanen.

Femte høringsspørsmål: Om kulturskolen som samarbeidende aktør

«Ivaretar teksten ønsket om vektlegging av kulturskolen som samarbeidende aktør og er dette behandlet hensiktsmessig?»

Generelt

Mange av høringsinstansene mener dette er behandlet hensiktsmessig. «Teksten vektlegger gjennom hele høringsutkastet kulturskolens rolle som samarbeidende aktør og gir også frihet til kommunene til selv å utvide og definere begrepet innenfor egne rammer»²⁶. Flere høringsinnspill sier også at høringsutkastet generelt fremstår som mer ambisiøst enn den forrige rammeplanen hva angår samarbeid, samskaping, mangfoldsarbeid og samfunnsansvar²⁷. Det er imidlertid flere innspill og forslag som er hensyntatt i arbeidet videre, og som gjenspeiles i endelig rammeplan. Flere instanser ønsker mer informasjon og en mer omfangsrik tekstressurs på dette området. Noen mener hele kapittel 3.6 om kulturskolen i samhandling med andre bør utvides betraktelig²⁸.

²¹ Eks. Oslo

²² Eks. Halden

²³ Eks. Åfjord

²⁴ Oslo

²⁵ Eks. Stavanger

²⁶ Lørenskog

²⁷ Eks. Bergen

²⁸ Eks. Porsgrunn

Kapittelet i høringsutkastet er gjennomgått med tanke på å få tydeligere beskrivelse av samarbeidsflatene, slik at listen over samarbeid kan vise det store handlingsrommet som finnes. Samtidig er det også viktig at rammeplanens overordnede del ikke blir for omfangsrik.

Innspillene fra høringsinstansene er verdifulle for Kulturskolerådets videre arbeid med å skape gode ressurser for kulturskolen i samarbeid med andre. Utvikling av samarbeid må gjøres ut ifra den enkelte kommunes forutsetninger og behov, og tema samarbeid vil naturlig eksemplifiseres gjennom en støtteressurs om samarbeid. Dette gjelder alle underkapitler i 3.6.

På bakgrunn av innspill er det i rammeplanteksten nå lagt større vekt på samarbeid med det frivillige kulturliv, samt samarbeid med videregående skoler, folkehøgskoler og samarbeid med universitet og høgskoler.

Balanse mellom samskaping og kjernevirksomhet

Noen innspillgivere etterlyser en bedre beskrivelse av balansen mellom kulturskolens samskappingsaktivitet og kjernevirksomheten. Med kjernevirksomhet siktes det til at kulturskolen har sin primære rolle som kunstutdanner med høy pedagogisk- og kunstnerisk kvalitet. Samskaping anerkjennes som viktig av alle, men det uttrykkes en frykt for at det kan gå på bekostning av kulturskolens samfunnsoppdrag som ressurscenter og skole²⁹. «Det er viktig at kulturskolen kan opprettholde sin egenart med mulighet for individuell undervisning og tilpasset opplæring»³⁰. Det bemerkes også at samarbeidssatsinger ofte ikke gir inntekter i samme grad som brukerbetalingen knyttet til det øvrige undervisningstilbudet³¹. Dette kan være en utfordring sett isolert for kulturskolen, men understreker viktigheten av en mer helhetlig forståelse av kommunens samlede tilbud for sine innbyggere.

Samarbeid og helhetlig planlegging

Noen innspillgivere³² mener at det er mer hensiktsmessig om rammeplanen stiller krav om at kommunen skal ha en lokal plan hvor kulturskolens samhandling er tema, eventuelt at dette temaet innpasses i kommunens øvrige planer, enn at det står slik det er formulert i høringsutkastets kap. 3.6. Det kommenteres at det da gis større rom for lokal variasjon, samtidig som det forplikter hver enkelt kommune til å ha en gjennomtenkt strategi for samhandling. Dette er også i tråd med forslag til endringer i kulturloven³³ - forslaget til ny kulturlov pålegger kommunene å ha en helhetlig plan for kultur, hvor kulturskolen inngår.

²⁹ Eks. Stavanger, Sola

³⁰ Lillestrøm

³¹ Eks. Bergen

³² Eks. Orkland

³³ Jf. **Lov om offentlige styresmakters ansvar for kulturverksemd (Kulturlova):**

- Gjeldende: [Lov om offentlige styresmakters ansvar for kulturverksemd \(kulturlova\) - Lovdata](#)
- Om endring av kulturloven: [Kulturloven sendes på høring i dag - regjeringen.no](#)

Ny kulturlov har kun vært ute på høring og er pr i dag ikke ferdigstilt, men anbefalingene fra Meld. St. 18, som viser til Plan- og bygningsloven, er uansett svært tydelig³⁴. I rammeplanteksten er det nå lagt til en setning i kapittel 3.7 om plan for helhetlig tenkning om kulturskolens mål og samarbeid med andre.

Frivilligheten

Det er flere instanser som peker på at kulturskolens samarbeid med frivilligheten og det øvrige kulturlivet ikke er betont sterkt nok i høringsutkastet³⁵. Oslo kommune påpeker at tekstmengden omkring samarbeid med fritidskulturlivet synes nær halvert i forhold til nåværende rammeplan, til tross for at samarbeidet er fremtredende i lovverket. Rogaland musikkråd skriver følgende om temaet: «Vi registrerer at forslag til ny rammeplan toner betraktelig ned samarbeidet, samspillet og samskapingen kulturskolen har og bør ha med det frivillige kulturlivet. Vi etterlyser at dette ikke blir nevnt allerede i kap. 1 om kulturskolens samfunnsoppdrag. Det frivillige musikk- og kulturlivet er en viktig samarbeidspartner for å skape gode og inkluderende lokalsamfunn».

Det ønskes også at samarbeid om egnede musikklokaler løftes fram, og det vises til kulturfrivillighetsstrategien «Rom for deltakelse»³⁶ der egnede lokaler er et eget satsningsområde. Kulturskolen og det frivillige musikk- og kulturlivet bør stå sammen lokalt for å vektlegge dette i kommunale prosesser³⁷.

Samarbeid med det frivillige kulturlivet er en svært viktig del av kulturskolens praksis, og samarbeidet er lovpålagt gjennom opplæringslovens §26-1. Intensjonen i høringsutkastet var ikke å tone ned dette samarbeidet, men å løfte den kommunale helhetstenkningen.

På bakgrunn av innspillene er det nå lagt til flere formuleringer om viktigheten av samarbeid mellom kulturskolen med det frivillige kulturlivet, slik at dette får en større plass i rammeplanen. Det er også vist til Fritidserklæringen³⁸, der Norsk kulturskoleråd er en partner.

³⁴ Meld. St. 18 (2020-2021), s. 37: «Uavhengig av om og korleis planarbeidet på kultursektoren blir lovregulert, bør kommunane sjå heilskapleg på kunst- og kulturfeltet og korleis det vedkjem andre delar av kommunal forvaltning og eventuelt anna planverk. For eksempel skal kulturskolen vere eit tverrgåande tema i det kommunale planarbeidet etter plan- og bygningsloven § 11-2 og inngå i ulike relevante kommunale planar blant anna på oppvekstfeltet og integreringsfeltet».

³⁵ Eks. Oslo, Kulturskolerådet Vestfold og Telemark, NMF, MFO, Rogalands musikkråd, Sarpsborg Musikkråd

³⁶ [Regjeringens kulturfrivillighetsstrategi - Rom for deltakelse \(2023-2023\)](#)

³⁷ Eks. Rogaland Musikkråd, Norske Symfoniorkesters Landsforbund

³⁸ [Fritidserklæringen](#) (2022)

Samarbeid med foreldre

Flere innspillgivere mener samarbeid med foreldre må være tydeligere beskrevet i planen³⁹. Det bemerkes at det er særlig i omtalen av det læringsstøttende arbeidet at dette ikke kommer godt nok fram.

Samarbeid med hjemmet er en godt dokumentert faktor for styrket læringsutbytte for elevene. Dette er nå tydeligere forankret i rammeplanen - både i kapittel 3.4, og også som en del av kapittel 4, som omhandler kvalitet, roller og ansvar i kulturskolen.

Sjette høringsspørsmål: Kulturskole for alle

«Ivaretar teksten ønsket om vektlegging av kulturskole for alle og er dette behandlet hensiktsmessig?»

Generelt om kulturskole for alle

I Meld. St. 18 (s. 68) er det gjort eksplisitt at visjonen for kulturskolen i Norge fortsatt skal være «Kulturskole for alle». Norsk kulturskoleråd har valgt denne visjonen og lagt den til grunn for sitt arbeid.

Visjonen bygger på at kunst- og kulturoppføring skal være for alle barn og unge som ønsker det, uansett hvor de bor i landet, uavhengig av økonomiske-, sosiale- eller fysiske forutsetninger. Visjonen «kulturskole for alle» innebærer ikke at alle skal skrives inn som elever i kulturskolens kjerneprogram, men at kulturskolen, gjennom sine ulike tjenester, skal være åpen og tilretteleggende for alle som ønsker det – kulturskolen skal være en del av samfunnet på måter som gjør at kulturskolen er en institusjon som har betydning for alle. «Kulturskole for alle» handler både om å bryte strukturell diskriminering for å ivareta grupper som kan ha en vanskelig vei inn til kulturskolens tilbud, og om å arbeide for å forløse kulturskolens potensial som bidragsyter i lokalsamfunnet.

I noen av innspillene relateres visjonen «kulturskole for alle» til nå-situasjon, og problematiseres ut fra antall elever i kjerneprogrammet og økonomiske rammer. Kunnskapen om at visjonen «Kulturskole for alle» er en nasjonalt uttalt ambisjon med henvisning til Meld. St. 18 (2020-2021), og at rammeplanen bygger på nasjonale forventninger til kulturskolens rolle og utvikling lokalt, ser til å være noe mangelfull. Dette er et «gap» Norsk kulturskoleråd må forholde seg til i arbeidet med oppfølging av rammeplanen lokalt, og som må legge premisser for fremtidig utviklingsarbeid og interessepolitisk arbeid.

Jevnt over mener høringsinstansene at «kulturskole for alle» er vektlagt og behandlet hensiktsmessig i høringsutkastet, idet det gjentas flere steder og er i tråd med Meld. St. 18. Mange innspill velger å ikke kommentere spesielt på dette, noe som også må regnes som tilfredshet over dette punktet.

³⁹ Eks. Fjord, Åfjord, Øygarden

Mange av innspillene stiller imidlertid spørsmål om hva kulturskole for alle «betyr», og etterlyser en tydelighet i beskrivelsene: hvem er «alle»⁴⁰? Det påpekes av noen høringsinstanser at det er en motsetning at det både fremheves at kulturskolen er for alle og samtidig at det er en primær målgruppe (barn og unge).

Flere innspill går på at kulturskole for alle burde være et eget kapittel, og er mindre begeistret for at dette er spredd ut over flere kapitler. Selv om visjonen er gjennomgående tema i flere av kapitlene, mener noen av høringsinstansene at høringsutkastet ikke makter å etablere en felles forståelsesramme for hvordan visjonen skal forstås⁴¹. Molde kommune foreslår formuleringen: «En kulturskole for alle innebærer at alle, uavhengig av bakgrunn og forutsetninger, opplever kulturskolens tilbud som relevant og inkluderende.»

Visjonen «kulturskole for alle» og hva dette innebærer rent praktisk er i ny rammeplan mer utførlig forklart enn i høringsutkastet, gjennom et eget kapittel 3.1, *Kulturskole for alle*. Kulturskole for alle er også styrket som punkt under kapittel 2.2, *Kulturskolens mål*.

Funksjonsevne

En innspillsgiver påpekte at funksjonsevne ikke er tydelig nok adressert i høringsutkastet, og at dette er en viktig del av å være en kulturskole for alle. Kulturskolen bør ha «høye ambisjoner hva gjelder å gi personer med utviklingshemming og funksjonsnedsettelse tilpasset undervisning av høy kvalitet, gjennom kvalifiserte lærere som har særlig kompetanse innen undervisning av denne gruppen elever»⁴².

Dette innspillet er tatt hensyn til i den endelige planen, og forklaringen av «kulturskole for alle» refererer også spesielt til mennesker med utviklingshemming og funksjonsvariasjoner. Kulturskolen skal ha et fokus på disse gruppenes rettigheter til tilgang på kvalifisert kunst- og kulturopplæring, og ambisjoner om å bidra til dette. Dette er også tydeliggjort i omtalen av lærernes kompetanse i planens kapittel 4.3.

Minoriteter og Mangfold

Kulturskole for alle må også forstås som hvordan kulturskolen ivaretar mangfold, språklige og kulturelle minoriteter og urfolk. Dette har det vært forståelsen også i rammeplangruppen. Det er allikevel et signal i mange hørings svar at mangfold og inkludering må fokuseres og forklares tydeligere enn hva som er tilfelle i høringsutkastet. Både fagmiljø innen mangfold og fra mange kommuner er det løftet fram innspill som ønsker at dette perspektivet bør styrkes⁴³ ved at «kulturskole for alle» forklares mer utførlig. Det er derfor i ny rammeplan lagt inn mer utførlig formuleringer om mangfold under kulturskolens verdisett, og det er kommet et kapittel med tittel «kulturskole for alle», som tilbyr mer utførlig forklaring av hva som kan legges i denne visjonen. Det er også svært viktig at den enkelte kulturskole arbeider målrettet med både å definere og utvikle dette, og det er dermed et viktig tema for ressurser.

⁴⁰ Eks. Ålesund, Åfjord

⁴¹ Eks. Åfjord

⁴² Dissimilis

⁴³ Eks. Molde, Sola, Trondheim, Nettverk for PhD-studenter

Urfolk og nasjonale minoriteter

Høringsutkastet viser i større grad enn for tidligere rammeplaner for kulturskolen det ansvaret og de mulighetene kulturskolen har for å løfte samisk kultur. Dette gjøres blant annet ved å foreslå det samiske begrepet *birgejupmi* som sentralt i beskrivelsen av bærekraft.

Mange høringsinstanser er positive til at det samiske perspektivet er godt ivaretatt i planen⁴⁴. Mange ønsker imidlertid at de nasjonale minoritetene tas med⁴⁵, eller at lokal kultur og det kulturelle mangfoldet som faktisk finnes i den enkelte kommune skal løftes⁴⁶. Det er riktig at «Landets forpliktelser overfor samer som urfolk og våre øvrige fem nasjonale minoriteter kvener, skogfinner, rom, romani og jøder i stor grad er sammenfallende»⁴⁷, men noen innspillsgivere fremhever likevel det kvenske.

I ny rammeplan er de nasjonale minoritetene i større grad inkludert. Nasjonale minoriteters vern i konvensjoner er fremhevet⁴⁸. Kap. 1.1.3 har endret tittel til *Rettigheter for urfolk og nasjonale minoriteter*, og adresserer nå i større grad også de nasjonale minoritetene.

Syvende høringssspørsmål: Kulturskolen i kommunalt planverk

«Ivaretar teksten ønsket om vektlegging av kulturskolen i kommunalt planverk og er dette behandlet hensiktsmessig?»

Generelt om kulturskolen i kommunalt planverk

Nasjonale ambisjoner om at kulturskolen i større grad skal være en del av kommunens planverk er klart formulert i Meld. St.18, og dette er dermed tematikk som ny rammeplan for kulturskolen skal ivareta. I stortingsmeldingen heter det for eksempel at kulturskolen skal «vere eit tverrgående tema i det kommunale planarbeidet etter plan- og bygningsloven § 11-2 og inngå i ulike relevante kommunale planar blant anna på oppvekstfeltet og integreringsfeltet» (s. 37). Det ble i høringsutkastet forsøkt vektlagt. Kommunale planer ikke er et mål i seg selv, men et verktøy for bedre og mer helhetlig planlegging. Kulturskolen i kommunalt planverk er slik en måte å tenke kulturskolen i sammenheng med det øvrige tjenestetilbudet i kommunen - enten det er i sammenheng med andre kommunale tjenester, eller i sammenheng med det frivillige kulturlivet.

Når spørsmålet om kulturskolen i kommunalt planverk ble stilt i høringsprosessen og om hvorvidt dette er godt nok ivaretatt, har det fått mange positive svar. Det er tydelig at det er klare meninger om viktigheten av at kulturskolen er en del av planstrategien i kommunen.

⁴⁴ Eks. Oslo, Karasjok, Nordreisa, Grue

⁴⁵ Eks. Creo, Bærum, Nordreisa, Grue, Stord

⁴⁶ Eks. Lørenskog, Sør-Varanger, Bærum

⁴⁷ Eks. Bærum

⁴⁸ FN's konvensjon om politiske og sivile rettigheter (artikkel 27), Den europeiske pakten om regions- og minoritetsspråk og Europarådets rammekonvensjon om beskyttelse av nasjonale minoriteter.

En innspillsgiver fremhever at «Kunst- og kulturfaga kan bidra til variasjon, kvalitet og effekt i tenesteområde både innanfor oppvekst- og helsesektoren»⁴⁹. Dette støttes i mange av innspillene. Det vises til at kommunene og kulturskolenes lokale egenart og autonomi vil kunne hensyntas og fremkomme på en god måte gjennom lokale planer og strategier⁵⁰. En innspillsgiver etterlyser samtidig at kulturskolen også bør gjenfinnes i andre kommunale virksomheters planer⁵¹.

Det fremheves av flere at kulturskolen i det kommunale planverket er avgjørende for skoleslagets tilbud og utvikling. Disse innspillsgiverne mener at [kapittel 4.2](#), på en god måte definerer kommunens ansvar, at kulturskolen skal inngå i kommunenes plandokument, og at kommunen har ansvar for kvalitets- og kompetanseutvikling i kulturskolen på lik linje som for skoleverket ellers⁵².

Ønske om mer utfyllende om kulturskolen og planstrategier i rammeplanen

Flere innspillsgivere mener det hadde vært ønskelig at det ble skrevet mer utfyllende om dette temaet, og hvordan dette skal arbeides med i kommunen⁵³. Noen innspill mener at vektlegging av kulturskolen i kommunalt planverk i for liten grad er ivarettatt i høringsutkastet, og det burde være tydeligere på hvilken måte dette kunne vært gjort⁵⁴. En høringsinstans er spesielt tydelig på at det ønskes en tydeligere og vesentlig mer ambisiøs rammeplan på dette området, og at man poengterer og tydeliggjør viktigheten av gode planverk i kommunene. Høringsinstansen mener at: «Kulturskolen som «nav» i kommunal samfunnsplanlegging er ikke utforsket [i høringsutkastet]. Heller ikke felles planstrategi for oppvekst- kultur-, og frivillig sektor»⁵⁵.

Av hensyn til at rammeplanens omfang ikke skal bli for stort, er det ikke gjort særlige endringer på dette punktet i planen. Det finnes mange ressurser og kunnskap omkring dette som del av kulturskolerådets tilbud⁵⁶, og alle innspillene om dette er tatt imot som tydelige signaler om at det fortsatt trengs ressurser og oppmerksomhet rundt arbeid med kulturskolens plass i kommunale (og fylkeskommunale) planer. Kulturskolerådet vil arbeide videre med ytterligere ressurser for dette punktet. Det er naturlig at dette også har et vedvarende fokus i veiledningsarbeidet som Kulturskolerådet tilbyr⁵⁷, og at det er et viktig moment i støtteressurser rundt implementeringsarbeid og i interessepolitisk arbeid i tiden framover i forbindelse med den nye rammeplanen.

⁴⁹ Ålesund

⁵⁰ Eks. Vesterålen

⁵¹ Hamar

⁵² Eks. Skien

⁵³ Eks. Indre Fosen

⁵⁴ Eks. Trondheim, Halden, Aurskog Høland, Lørenskog

⁵⁵ Skolelederforbundet

⁵⁶ Veiledning: <https://www.kulturskoleradet.no/nyheter/2024/mars/fremtidens-kulturskole-regionalt-program-soeke-deltakelse>

Nettressurs fra Fremtidens kulturskole-prosjektet (KS og Kulturskolerådet)

<https://www.ks.no/fagomrader/barn-og-unge/kultur/fremtidens-kulturskole/>

Eksempel på webinar om kulturskolen og planstrategier:

<https://www.kulturskoleradet.no/nyheter/2024/februar/webinar-kulturskolens-planbehov-kommunal-planstrategi>

⁵⁷ <https://www.kulturskoleradet.no/vi-tilbyr/veiledning-i-kulturskoleutvikling>

Imidlertid peker en innspillgiver⁵⁸ spesielt på at det mangler en tydeliggjøring av kulturskolen i planstrategier også for fylkeskommune. Dette henger sammen med hvordan fylkeskommunene generelt er omtalt i høringsutkastet. Flere innspillgivere savner en tydeligere definisjon av hvilken rolle fylkeskommunene har og kan ha for kulturskolene⁵⁹.

Fylkeskommunene har en viktig funksjon som ikke i tilstrekkelig grad kom fram i høringsutkastet. Særlig viktig kan funksjonen fylkeskommunene kan ha som koordinator og partner i interkommunale fordypningsprogram, spesielt knyttet til samarbeid mellom kulturskoler og MDD-linjer.

Dette er nå gjort tydeligere i ny rammeplan.

Andre tema

For å gjøre prosessen fram mot høringsutkastet så åpen og inkluderende som mulig er mange organisasjoner og miljø konsultert og invitert til å bidra med innspill gjennom flere faser. Gjennom et åpent innspills-webinar i oktober 2023 ble kulturskolerådets fylkesavdelinger og aktuelle samarbeidsparter invitert til å spille inn tema som burde vektlegges i ny rammeplan for kulturskolen. Disse innspillene er tatt med i arbeidet gjennom hele prosessen.

Noen av høringsinnspillene har belyst tematikk utover høringsspørsmålene og som bør kommenteres, og som har bidratt til endringer i ny rammeplan slik den nå legges fram. De neste underkapitlene kommenterer de viktigste innspillene til tematikk utover høringsspørsmålene, slik de enten kom frem som innspill under rubrikken «andre tema» i høringsskjemaet, eller som undertema under de syv høringsspørsmålene.

Trygt og godt skolemiljø

Flere innspillgivere har bemerket at den nye opplæringslova, og særlig opplæringslovens formulering «i eit trygt og godt skolemiljø»⁶⁰, ikke er videreført i tilstrekkelig grad⁶¹.

Skolemiljø har fått tydeligere plass i ny rammeplan, og det poengteres i kap. 3 at alt av kulturskolens aktiviteter skal foregå i et trygt og godt skolemiljø.

⁵⁸ Hamar

⁵⁹ Eks. Hamar, innspill fra fylkene

⁶⁰ Opplæringslova §26 - 2

⁶¹ Eks. Ålesund, Åfjord, Sola

Fokus på det digitale

Flere innspill fremhever at digitalitet må løftes tydeligere frem i ny rammeplan, fordi tematikken kulturskolen i en digital tidsalder er svært viktig⁶². «Digitalitet fordrer endring i relasjonen mellom kulturskolen og omverdenen, samt endring av kulturskolens rolle i samfunnet»⁶³. Noen mener begrunnelsen for hvorfor digitalitet krever innovativ og dialogbasert pedagogikk er godt formulert i utkastet⁶⁴, mens andre spiller andre inn at kapittelet om digitalitet må skrives om⁶⁵.

Flere av innspillene poengterer at kunstig intelligens (KI) og betydningen KI vil ha for kulturskolen må omtales i rammeplanen⁶⁶

Et innspill fremhever kulturskolens rolle som motvekt til det digitale:

«Vi er i en tid der logikk, tekst, bilde og film samles og systematiseres i store databaser og utgjør grunnlaget for kunstig intelligens. I en slik situasjon er det naturlig at virksomheter som kulturskole sørger for at dannelsen og utdannelsen av unge også inneholder det kunnskapsdatabaser ikke evner å ta seg av: Læring gjennom kroppslige erfaringer - som taktilitet og mellommenneskelige relasjoner. Disse aspektene bør inn i rammeplanen»⁶⁷.

På bakgrunn av innspill er kulturskole og digitalitet grundigere behandlet i ny rammeplan, gjennom et kapittel med overskrift Kulturskolen i en digital tidsalder. Her omtales muligheter, utfordringer og mulige konsekvenser digitalitet har fått og kommer til å få, ikke bare for kulturskolen spesielt, men også for kunst- og kulturoppføring generelt.

Kunstens egenverdi

Noen innspillsgivere uttrykker bekymring for at kunstens egenverdi kommer lite fram, på bekostning av gode sekundæreffekter som «kommunalt samarbeid, identitetsskaping, bedre helse, samspill, trivsel eller måloppnåelse hos samarbeidspartnere»⁶⁸. Dette er uintendert i høringsutkastet, hvor for eksempel vekten på kommunalt samarbeid er lagt nettopp for å løfte kunsten i innbyggernes liv. Likevel er det viktig at ikke kulturskolen blir degradert til en tjeneste som kun støtter opp om andre tjenester. Kulturskolens egenart og egenverdi bør derfor – ifølge disse høringsinstansene, og også sekretariatet - løftes tydeligere frem, jf. slik det også gjøres i Meld. St. 18. Det er nå forsøkt skapt bedre balanse mellom kunstens verdi i seg selv og sekundære effekter gjennom revisjon av innledningen og ved formuleringer i kapittel 2.

⁶² Eks. Porsgrunn

⁶³ Kulturskolerektorene i Gauldalsregionen

⁶⁴ Kulturskolerektorene i Gauldalsregionen

⁶⁵ Porsgrunn

⁶⁶ Eks. Creo

⁶⁷ Oslo

⁶⁸ Norges Musikkhøgskoles fagråd, Oslo, Bærum m. fl (sitat Oslo).

Heltidskultur

En innspillsgiver⁶⁹ mener heltidskultur bør behandles. Kulturskolen har mange mindre deltidsstillinger, og dette er vel dokumentert i statistikk⁷⁰. Det er også problematisert i forskning om kulturskolen at mindre stillinger gjør det vanskeligere å drive for eksempel utviklingsarbeid, eller disponere tid til kollegialt felleskap og faglig samarbeid. Det er imidlertid også mange ansatte i kulturskolen som velger mindre stillinger for å kunne arbeide freelance som utøvende kunstner, noe som også kan være gode grunner til å oppmuntre til. Det er derfor gjort et valg om å ikke adressere denne problematikken i rammeplanen, men overlate det til kommunene selv å treffe beslutninger om eventuelle mål om flere heltidsstillinger.

Musikkterapi/ Kunstterapi/Joiketerapi

Begrepet «musikkterapi» var brukt flere ganger i høringsutkastet, og flere innspillsgivere⁷¹ var fornøyd med at dette løftes frem i generell del. Å gå nærmere inn på hva dette innebærer og funksjonen dette kan ha i kulturskole er det ikke plass til i en overordnet rammeplan, men vil gjøres med dedikerte temaressurser.

Noen innspillsgivere⁷² mener at det er uheldig at bare musikkterapi nevnes, og at andre kunstterapiformer bør nevnes i samme åndedrag, eller at man bruker «kunstterapi» som samlebegrep. Det er et viktig poeng å ikke bygge opp under den tidligere «musikkskoletankegangen», men begrepet «kunstterapi» brukes gjerne om en terapiform som riktignok kan inneholde musikk, men ikke vil favne musikkterapi som eget fag. Musikkterapi er den klart største kunstterapiprofesjonen, med egne yrkesutdanninger. Videre nevnes⁷³ joiketerapi som er en spesifikk samisk terapiform som ikke nødvendigvis favnes av hverken tradisjonell forståelse av musikkterapi eller kunstterapi. Det er derfor valgt å bruke begrepsparet «musikkterapi og andre kunstterapiformer» i ny rammeplan.

⁶⁹ Skolelederforbundet

⁷⁰ <https://gsi.udir.no/informasjon/>

⁷¹ Creo

⁷² Stavanger, Karasjok

⁷³ Karasjok